

Spasovdanska 11, 71 123 Istočno Sarajevo

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

za 2021. godinu

Istočno Sarajevo, mart 2022. godine

Sadržaj

SADRŽAJ	1
1 UVOD	1
2 POSLOVNA POLITIKA I VOĐENJE MKD „PRO FIN“	2
3 PROCJENA OČEKIVANOG BUDUĆEG RAZVOJA DRUŠTVA	3
4 NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI U VEZI SA ISTRAŽIVANJEM I RAZVOJEM	4
5 INFORMACIJE O OTKUPU VLASTITIH AKCIJA I UDJELA	4
6 INFORMACIJE O POSLOVNIM SEGMENTIMA DRUŠTVA	4
6.1 LIKVIDNOSNI RIZIK	5
6.2 KREDITNI RIZIK	5
6.3 KAMATNI RIZIK	5
6.4 RIZIK KONCENTRACIJE	6
6.5 RIZIK ZEMLJE	6
6.6 OPERATIVNI RIZIK	6
7 IZLOŽENOST DRUŠTVA RIZICIMA PRISUTNIM U POSLOVANJU	7
7.1 LIKVIDNOSNI RIZIK	7
7.2 KREDITNI RIZIK	8
7.3 KAMATNI RIZIK	9
7.4 RIZIK KONCENTRACIJE	9
7.5 RIZIK ULAGANJA	9
8 PRIKAZ POSLOVANJA DRUŠTVA	10
8.1 EKONOMIČNOST, RENTABILNOST I SOLVENTNOST POSLOVANJA	10
8.2 POSLOVANJE DRUŠTVA I FINANSIJSKO STANJE	11
8.3 ANALIZA OSTVARENOG FINANSIJSKOG REZULTATA	11
8.4 POLOŽAJ NA TRŽIŠTU	13

1 Uvod

U skladu sa članom 25. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 94/15) i Zakona o MKO (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 64/06 i 114/11) Mikrokreditno društvo „Pro Fin“ (u daljem tekstu MKD „Pro Fin“) je sačinilo Godišnji izvještaj o poslovanju koji sadrži:

- 1) poslovnu politiku i vođenje društva,
- 2) sve značajne događaje nastale u periodu od završetka poslovne godine do datuma predaje finansijskog izvještaja,
- 3) procjenu očekivanog budućeg razvoja pravnog lica,
- 4) najvažnije aktivnosti u vezi sa istraživanjem i razvojem,
- 5) informacije o otkupu vlastitih akcija i udjela,
- 6) informacije o poslovnim segmentima pravnog lica,
- 7) ciljeve i politike pravnog lica u vezi sa upravljanjem finansijskim rizicima, zajedno sa politikama zaštite od rizika za svaku planiranu transakciju za koju je neophodna zaštita,
- 8) izloženost pravnog lica cjenovnom, kreditnom, tržišnom i valutnom riziku, riziku likvidnosti i drugim rizicima prisutnim u poslovanju pravnog lica,
- 9) prikaz primijenjenih pravila korporativnog upravljanja i
- 10) prikaz poslovanja društva, kroz analizu ekonomičnosti, rentabilnosti i solventnosti poslovanja, analizu poslovanja i ostvarenog rezultata i analizu položaja društva na tržištu.

2 Poslovna politika i vođenje MKD „Pro Fin“

MKD „Pro Fin“ je počelo sa radom u 2020. godini. Za potrebe poslovanja i razvoja društva u toj godini su usvojene politike razvoja poslovanja, koje su osnova za vođenje stabilnog poslovanja društva, i to:

- Usvojen pravilnik o radu Upravnog odbora MKD „Pro Fin“ Istočno Sarajevo broj 05/20 od 10.02.2020
 - Pravilnik o dokumentovanju kreditnih aktivnosti i arhiviranju dokumentacije broj 21/20 od 08.04.2020 godine
 - Katalog kreditnih proizvoda/usluga MKD „Pro Fin“ koji sadrži detaljan Informacioni list za svaki proizvod i uslugu, koji stavljaju na raspolaganje klijentima u pregovaračkoj fazi. Informacioni list sadrži sve podatke o proizvodu/usluzi u skladu sa članom 98d. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bankama (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 116/11) broj 06/20 od 10.02.2020 godine
 - Kreditni priručnik kojim je određeno: Strategija upravljanja poslovnim rizicima sa fokusom na kreditni rizik, Opšti parametri kreditiranja koji proizlaze iz strategije upravljanja kreditnim rizikom: kretanje dokumentacije, koraci i redoslijed radnji koje se preduzimaju prilikom rada sa klijentima, ovlašćenja i segregaciju dužnosti i ostale ključne procese u radu sa klijentima, a u skladu sa Opštim uslovima poslovanja MKD „Pro Fin“, kao i sadržaj obavezne dokumentacije u kreditnom dosijeu klijenta, broj 22/20 od 08.04.2020 godine
 - Usvojene su forme ugovora o kreditu broj 23/20 od 08.04.2020 godine
 - Usvojen Poslovnik o radu kreditnog odbora broj 24/20 od 08.04.2020 godine
 - Usvojen Pravilnik o kolateralima broj 27/20 od 08.04.2020 godine
 - Usvojeni su Opšti uslovi poslovanja broj 07/20 od 10.02.2020 godine
 - Donesene su Procedure za postupanje po prigovorima klijenata broj 25/20 od 08.04.2020 godine
 - Usvojeno Uputstvo o naplati i upravljanju problematičnim plasmanima
 - Usvojen je Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama broj 29/20 od 15.07.2020 godine
 - Program za upravljanje rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti broj 26/20 od 08.04.2020 godine
 - Procedura za poslovanje sa povezanim licima broj 28/20 od 15.07.2020 godine
- Pored gore navedenih procedura i politika u 2021. godini je usvojen i**
- Poslovnik o radu Odbora za reviziju broj 8/21

3 Procjena očekivanog budućeg razvoja Društva

Budući razvoji Društva sadržani su u njenoj viziji, misiji i vrijednostima.

Vizija MKD "Pro Fin": Stalna podrška mikro i malim preduzećima te preduzetnicima u njihovim poslovnim poduhvatima, ali i fizičkim licima koji nemaju pristup kreditnim sredstvima kod drugih finansijskih institucija.

Misija MKD "Pro Fin": Podsticanje svijesti klijenata o sopstvenim vrijednostima, te ohrabivanje da uz dobru poslovnu ideju i našu finansijsku podršku, njihove poslovne ideje budu ostarive.

Vrijednosti na kojima MKD "Pro Fin" počiva i koji su osnova njegovog budućeg rasta, jesu:

- Usmjerenost i puna posvećenost klijentu
- Profesionalni zaposlenici
- Unapređenje znanja i stručne osposobljenosti
- Kontinuirano unpređenje kvaliteta rada i efikasnosti rada
- Transparentno poslovanje.

Razvojni potencijali ukupnog finansijskog sektora u BiH mogu se ocijeniti kao povoljni. Finansijski sektor, sektor informacionih tehnologija i sektor telekomunikacija spadaju u najpropulzivnije djelatnosti u savremenoj fazi ekonomskog i tehnološkog razvoja. Stopa rasta ovih najpropulzivnijih sektora prevazilaze stope rasta društvenog proizvoda u svjetskim razmjerama. Dinamika finansijskog sektora ogleda se u stalnom povećanju proporcije finansijskih aktiva (zajmova, akcija i obveznica) u odnosu na društveni proizvod. Prema tome, generalan potencijal za razvoj svih finansijskih institucija je povoljan.

S obzirom na strukturu finansijskog sistema u kome preovlađujući položaj imaju komercijalne banke, rast potencijala nedepozitnih finansijskih institucija u koje spada i MKD "Pro Fin" zasnovan je na ključnim faktorima, i to:

- Ponuda finansijskih instrumenata prilagođenih pojedinačnom klijentu.
- Pojednostavljena procedura odobrenja i korištenja kredita
- Brzina u plasmanu kredita
- Uspostavljanje i održavanje kvalitetne veze sa klijentima kroz direktnu komunikaciju i ostale elemente marketinga.

Strategija poslovanja MKD "Pro Fin" Istočno Sarajevo za naredni period može se sažeti u sljedećem:

- Stabilan rast kreditnog portfolija
- Održavanje i širenje postojeće baze klijenata. Primarna ciljana grupa jesu male i srednje kompanije koje su ili tek osnovane ili imaju određenu istoriju poslovanja. Sekundarna grupa klijenata jesu poljoprivrednici. Fokus je i na fizičkim licima koja trebaju novčana sredstva za različite namjene.
- Geografsko djelovanje društva usmjereno je na područje cijele BiH
- Fokus je na uvođenju odnosno na ponudi novih kreditnih proizvoda prilagođenih potrebama klijenata.

Budući razvoj MKD "Pro Fin" usmjeren je ka pravcu širenja poslovanja. Aktivnosti na ovom planu su već započete, se te očekuje da će u narednom periodu ovaj cilj nastaviti realizovati.

4 Najvažnije aktivnosti u vezi sa istraživanjem i razvojem

Da bi se strateški pravci daljeg razvoja MKD „Pro fin“ mogli ustanoviti, potrebno je prethodno sagledati ključne parametre daljeg razvoja.

Imajući u vidu prethodno rečeno ukazaćemo i na sljedeće ključne parametre:

- Planirani je stalan rast bilansne sume MKD „Pro Fin“. Cilj je razvijati optimalan bilansni rast uz očekivanje prosječnog godišnjeg rasta bilansne sume od minimalno 5%. MKD „Pro Fin“ kao primaran zadatak, dakle, postavlja rast poslovanja koji će biti evidentan kroz rast bilansa.
- Kada je u pitanju ponuda proizvoda i usluga, plan je da se paleta proizvoda prilagođava potrebama klijenata. To znači usvajanje novih proizvoda, koji su ocijenjeni kao profitabilniji, uz smanjivanje ili čak napuštanje nekih proizvoda koji su nedovoljno profitabilni.
- Važna odrednica poslovanja društva jesu kamatne stope. Visina kamatne stope određena je izvorima finansiranja društva, stanja na tržištu te stepenom rizika plasmana. MKD „Pro Fin“ vodi politiku kamatnih stopa imajući u vidu razlike u stepenu rizika kod raznih oblika plasmana kao i razlike u troškovima kod različitih plasmana kao i razlike u troškovima kod raznih oblika izvora finansiranja. Cilj kamatne politike jeste da se obezbijedi puno pokriće rizika i troškova kao i adekvatna stopa profitabilnosti.
- Strategija MKD „Pro Fin“ teži da komparira plansku stopu prinosa u odnosu na aktivu i u odnosu na vlastiti kapital. Stopa profita treba da obezbijedi povećanje vlastitog kapitala s tim da postoji konzistentna veza između povećanja stope kapitala MKD „Pro Fin“ i stope porasta ukupne aktive i pasive. To proističe iz obaveze Društva da formira određenu stopu kapitala u odnosu na aktivu, tako da planirani porast aktive mora da bude usklađen sa porastom vlasničkog kapitala.

Ciljevi strategije su sljedeći:

- Razvoj na tržištu BiH i stabilan rast kreditnog portfolija
- Širenje poslovanja, tržišno pozicioniranje i jačanje konkurentske pozicije
- Institucionalno, kadrovsko i finansijsko jačanje,
- Razvoj novih tržišta.

Realizacija pomenute strategije trebala bi dati rezultate u postizanju tržišne pozicije i profitabilnom, efikasnom i samoodrživom razvoju društva sposobnog za daljnju ekspanziju i razvoj.

Osnovni ciljevi u periodu 2021-2022. godine su sljedeći:

- Širenje poslovne mreže
- Širenje palete proizvoda i usluga,
- Dostizanje željenog obima poslovanja izraženog kroz rezultate poslovanja
- Povećanje nivoa profitabilnosti, samoodrživosti i efikasnosti organizacije,
- Daljnji razvoj mikro-finansijskog programa.

5 Informacije o otkupu vlastitih akcija i udjela

Društvo MKD „Pro Fin“ nije vršilo otkup vlastitih udjela.

6 Informacije o poslovnim segmentima Društva

MKD „Pro Fin“ obavlja registrovanu djelatnost u sjedištu, u Istočnom Sarajevu Spasovdanska 11, 71123 Istočno Sarajevo. Pored sjedišta Društvo Pro Fin djelatnost obavlja u još 4 poslovnice: Brčko, Milići, Foča i Trebinje je počelo sa radom u januaru 2022. godine.

Ciljevi i politike Društva u vezi sa upravljanjem finansijskim rizicima. Društvo je usvojilo Pravilnik za upravljanje finansijskim rizicima u poslovanju. (Kreditni priručnik broj 18/19 od 25.03.2019 godine)

Članovi Upravnog odbora Društva su na sjednici održanoj 08.04.2020. godine usvojili Kreditni priručnik. Ovim priručnikom propisuju se bliži uslovi i način identifikacije, merenja i procjene rizika kojima je Društvo

izloženo u svom poslovanju, kao i upravljanje tim rizicima, uključujući i način izračunavanja pojedinačnih pokazatelja poslovanja Društva u vezi sa upravljanjem rizicima i ograničenja koja se odnose na rizike.

6.1 Likvidnosni rizik

Rizik likvidnosti jeste rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da uredno izmiruje dospjele obaveze. Pored ovog opšteg određenja likvidnosti, rizik likvidnosti se definiše i kao mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usljed nesposobnosti da ispunjava svoje dospjele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava), ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti)

Društvo je u obavezi da utvrđuje i održava odgovarajući nivo rezerve likvidnosti u skladu sa analizom ročne neusklađenosti njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki (gap analiza) za unaprijed utvrđene periode koji uključuju i period od jednog dana. Društvo koristi različite tehnike za ublažavanje rizika likvidnosti koje, pored odgovarajućih rezervi likvidnosti koje joj omogućavaju nesmetano poslovanje u vanrednim uslovima, uključuju i diversifikovane i stabilne izvore finansiranja.

Nivo likvidnosti Društva iskazuje se pokazateljom likvidnosti. Pokazatelj likvidnosti predstavlja odnos zbira likvidnih potraživanja prvog i drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Društva po viđenju ili bez ugovorenog roka dospjeća i obaveza Društva sa ugovorenim rokom dospjeća u narednih mjesec dana od dana vršenja obračuna pokazatelja likvidnosti, s druge strane. Društvo je dužno da nivo likvidnosti održava tako da pokazatelj likvidnosti:

- iznosi najmanje 1,0 – kad je obračunat kao prosjek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u mjesecu;
- ne bude manji od 0,9 duže od tri uzastopna radna dana i
- iznosi najmanje 0,8 kad je obračunat za jedan radni dan.

6.2 Kreditni rizik

Kreditni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Društvu. Društvo upravlja kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana i na nivou cjelokupnog kreditnog portfolija. Radi preuzimanja kreditnog rizika i upravljanja tim rizikom Društvo je uspostavilo odgovarajući kreditni proces, koji obuhvata proces odobravanja plasmana i proces upravljanja ovim rizikom.

Društvo identifikuje izloženost kreditnom riziku u sklopu procedure za ocjenu zahtjeva za kredit. Pažljivom analizom kreditnog zahtjeva Društvo procjenjuje kreditni rizik i donosi odluku o prihvatanju istog. Društvo je usmjereno na oblast odobrenja kredita do 50.000 KM. Ovi krediti namjenjeni su kompanijama, preduzetnicima, poljoprivrednicima te fizičkim licima koja imaju potrebu za sredstvima bilo zbog uspostavljanja ili razvoja poslovanja ili za neke druge namjene. Društvo u svome poslovanju nastoji da održava da svi odobreni krediti budu plasirani u kategoriju A – dobra aktiva.

6.3 Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva po osnovu pozicija iz knjige trgovanja usljed promjena kamatnih stopa. Društvo nema knjigu trgovanja. Sa druge strane, Društvo upravlja sljedećim oblicima kamatnog rizika:

- rizik vremenske neusklađenosti dospjeća i ponovnog određivanja cijena (repricing risk);
- baznim rizikom (basis risk), kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osjetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospjeća ili ponovnog određivanja cijena.

Društvo je dužno da uspostavi procedure za mjerenje, odnosno procjenu kamatnog rizika koje obuhvataju značajne izvore kamatnog rizika.

6.4 Rizik koncentracije

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizlazi iz izloženosti Društva prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika. Rizik koncentracije odnosi se na:

- velike izloženosti;
- grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i sl.
- instrumente kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumenata kreditne zaštite tih izloženosti.

Društvo kontrolu rizika koncentracije vrši uspostavljanjem odgovarajućih limita izloženosti koji joj omogućavaju diversifikaciju kreditnog portfolija. Ublažavanje rizika koncentracije Društvo sprovodi aktivnim upravljanjem kreditnim portfoliom, kao i prilagođavanjem uspostavljenih limita.

6.5 Rizik zemlje

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Društvo izloženo, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva zbog nemogućnosti da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Rizik zemlje obuhvata sljedeće rizike:

- Političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog sprečenosti Društva da naplati potraživanja usljed ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa države porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi i
- Rizik transfera, pod kojim se podrazumijeva mogućnost ostvarenja gubitka zbog sprečenosti Društva da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porijekla dužnika, i to usljed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih država u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla.

MKD „Pro Fin“ nije izloženo ovim rizicima s obzirom na to da se sredstva plasiraju u zemlji odnosno građanima u BiH u domaćoj valuti.

6.6 Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usljed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Društvu, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik. Društvo je dužno da identifikuje i procijeni događaje i izvore zbog kojih mogu nastati gubici u vezi sa operativnim rizikom, uzimajući u obzir sve značajne unutrašnje i spoljne faktore. Društvo mjeri, odnosno procjenjuje izloženost operativnom riziku uzimajući u obzir mogućnost, odnosno učestalost nastanka tog rizika, kao i njegov potencijalni uticaj na Društvo, s posebnim osvrtom na događaje za koje je malo vjerovatno da će nastati ali mogu izazvati velike materijalne gubitke.

Pri mjerenju, odnosno procjeni operativnog rizika Društvo naročito procjenjuje da li je ovom riziku izložen ili može biti izložen po osnovu uvođenja novih proizvoda, aktivnosti, procesa i sistema, a procjenjuje i aktivnosti čije je obavljanje povjereno trećim licima.

7 Izloženost Društva rizicima prisutnim u poslovanju

7.1 Likvidnosni rizik

Od osnivanja do danas Društvo nije bilo izloženo likvidnosnom riziku, jer su pribavljena sredstva i plasmani sve vrijeme usklađeni sa aspekta iznosa i dospijeca. Osim toga, zaštitom od kreditnog rizika eliminisan je likvidnosni rizik i na strani otežanog pretvaranja potraživanja po osnovu plasiranih mikrokredita u novac.

Upkos tome što Društvo postoji oko dvije godine, činjenica je da je likvidnost dobro postavljena, na što upućuje pokazatelj likvidnosti koji pokazuje da je tokom 2021. godine Društvo održavalo likvidno poslovanje. Tabela broj 1 pokazuje likvidnost Društva tokom 2021. godine.

Table 1: Likvidnost MKD "Pro Fin" I.Sarajevo

	31.12.2021.
1.Tekuća aktiva	5,281,819.00
2.Tekuća pasiva	4,530,487.00
Likvidnost (1/2)	1,16

Likvidnost je mjerena odnosom tekuće aktive i tekuće pasive, te je pokazatelj likvidnosti na kraju 2021. godine iznosio 1,16. Ovakav podatak ukazuje da su tekuće obaveze Društva više od 100% pokrivenne aktivom društva. Ovim je potvrđeno da je Društvo tokom 2021.godine bilo likvidno.

Planirani prilivi i odlivi za 2021. godinu dati su tatabelom broj 2:

Table 2: Prilivi i odlivi u 2021 godini

Mjeseci 2021 g.	u	Ukupni odlivi	Ukupni prilivi	Višak priliva u odnosu na odlive
Januar		153.918,00	408.414,00	254.496,00
Februar		189.722,00	235.237,00	45.515,00
Mart		1.200.909,00	1.735.405,00	534.496,00
April		702.664,00	201.269,00	-501.395,00
Maj		472.254,00	814.753,00	342.499,00
Jun		1.031.434,00	1.976.554,00	945.120,00
Jul		732.666,00	355.690,00	-376.976,00
Avgust		813.072,00	442.756,00	-370.316,00
Septembar		1.201.829,00	729.575,00	-472.254,00
Oktobar		652.736,00	766.644,00	113.908,00
Novembar		1.273.737,00	938.712,00	-335.025,00
Decembar		844.747,00	1.696.871,00	852.124,00
UKUPNO		9.269.688,00	10.301.880,00	1.032.192,00

U 2021. godini ukupno je zabilježeno 1.032.192,00,00 KM viška priliva u odnosu na odlive. U ovim novčanim tokovima uključeni su svi prilivi koje je Društvo ostvarilo kao i svi odlivi po svim elementima poslovanja. Društvo je nastavilo da bilježi veće prilive od odliva što je pokazatelj kvalitetnog poslovanja Društva i dobre usklađenosti priliva i odliva.

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost aktive i pasive Društva tokom 2021. godine, primjećuje se da je ona bila odgovarajuća.

Prosječni period dospijeća mikrokredita je 27 mjeseci, dok je prosječno dospijeće obaveza Društva po kreditima 24 mjeseca računajući i revolving kredite.

Sa aspekta upravljanja aktivom i izvorima finansiranja, osnovna strategija upravljanja likvidnošću jeste prvenstveno usklađivanje dospijeća plasmana i izvora sredstava. Prilikom pregovanja o izvorima finansiranja, banke koje plasiraju kredite uglavnom odobrajaju kredite koji imaju rok dospijeća u skladu sa trajanjem porofolija mikrokreditnog društva. Stoga se uglavnom radi o kreditima koji dospijevaju između 6 do 36 mjeseci.

Sa druge strane, katalog proizvoda mikrokreditnog društva (mikrokredita) sadrži kreditne proizvode sa rokom dospijeća do 120 mjeseci. Ipak, značajno se manji obim kredita plasira na periode preko 36 mjeseci. Stoga i u slučaju odobrenja izvora finansiranja sa nižim rokom dospijeća, ročna usklađenost plasmana i primljenih kredita ostaje izbalansirana. Struktura finansiranja MKD „Pro Fin“ na dan 31.12.2020. godine prikazana je tabelom broj 3.

Table 3: Struktura finansiranja društva na 31.12.2021. godine (pregled zaduženja i uslova)

Struktura duga	Iznos u KM	Kamatna stopa
KOMERCIJALNA BANKA	100.000,00	5,30 %
Privedna banka Sarajevo	1.430.000,00	4,90%
Privedna banka Sarajevo	170.000,00	4,77%
HOV- Emisija 1	1.600.000,00	8,00%
HOV- Emisija 2	1.800.000,00	7,50%
Kratkoročne pozajmice	65.000,00	0,00%
Ukupno	5.165.000,00	-

Mogućnosti finansiranja Društva će se povećavati kako se Društvo bude razvijalo, odnosno kako bude širilo svoje poslovanje. Pojačani obim kreditiranja zahijevaće dodatne izvore finansiranja, koji će biti osigurani jednim dijelom iz kreditnih izvora, odnosno kroz bankarske kredite, a drugim dijelom kroz emitovanje obveznica na domaćem finansijskom tržištu.

Aktivnim upravljanjem portfelja mikrokredita postizemo stepen naplate od koji iznosi blizu 100%. To potvrđuje činjenica da je na dan 31.12.2021. godine ukupno 95% kredita bilo u A kategoriji. Iako društvo posluje kraći vremenski period, ovakvi rezultati su veoma dobri.

Duštvo MKD „Pro Fin“ je kod poslovnih banaka kod kojih koristi kreditna sedstva kategorizovano u A kategoriju. Sve obaveze se uredno izmiruju.

7.2 Kreditni rizik

Specifični rizici koji mogu dovesti do nastanka kreditnog rizika su: a) smrt korisnika kredita, b) gubitak zaposlenja odnosno gubitak stalnih prihoda iz kojih se finansiraju obaveze po kreditu i c) drugi slučajevi zbog kojih klijent može doći u situaciji da ne izmiruje obaveze po kreditu.

MKD „Pro Fin“ se od kreditnog rizika štiti na način što svaki kredit osigurava određenim instrumentima osiguranja. Uglavnom su u pitanju mjenice, sudužništvo, administrativne zabrane, založno pravo na pokretnu imovinu i hipoteka, kao i polisa osiguranja. Pored toga, Društvo je razvilo odgovarajuću politiku naplate, veoma ažurnu, kojom se svi klijenti prate i pozivaju na redovnoj osnovi kako bi se osigurala pravovremena naplata. U slučaju kada se plasirani krediti ne naplaćuje, Društvo koristi instrumente osiguranja kojima naplaćuje svoja potraživanja. Tabela 4 koja je prikazana ispod pokazuje kategorizaciju kredita MKD „Pro Fin“ na dan 31.12.2021.godine.

Table 4: Odobreni krediti prema kategorizaciji na dan 31.12.2021.

Kategorija	Broj kredita	Portfolio	%
A	1011	4.803.491,53	95
B	10	89.047,37	2
C	12	125.826,61	3
D	2	7.195,32	0
E	1	1.397,53	0
Ukupno	1036	5.026.958,36	100,00%

Kako se uočava, odobreni krediti su nešto manje od 100% iznosu u A kategoriji. Svega 2% odobrenih kredita nalazi u „B“ kategoriji, što znači da su u kašnjenju između 16 do 30 dana, dok se oko 3% nalazi u C kategoriji Društvo je snažno usmjereno ka praćenju naplate plasmana, što je i evidentno u ostvarenim rezultatima poslovanja.

7.3 Kamatni rizik

Izvori finansiranja su usklađeni sa plasmanima s obzirom na dospijeće, čime Društvo eliminiše „repricing“ rizik. Sa aspekta vrste kamatne stope, Društvo se zadužuje po fiksnoj kamatnoj stopi i plasira mikrokredite takođe po fiksnoj kamatnoj stopi, čime se štiti od izloženosti baznom riziku.

Kretanje kamatnih stopa na tržištu nema uticaja na uslove kreditnog zaduživanja. Svi krediti su odobreni po fiksnoj kamatnoj stopi i do dospijeća ne podliježu promjeni kamatne stope. Eventualni rast tržišnih kamatnih stopa (prvenstveno mislimo na međubankarsku) nema efekata na izmjenu uslova budućih kreditnih aranžmana jer se konstantnim jačanjem bilansnih pokazatelja Društva povećava bonitet kod banaka, a time se utiče i na smanjenje kamatne marže u obračunu kamatne stope za plasmane banaka. Sa druge strane svi mikrokredite se odobravaju takođe po fiksnoj kamatnoj stopi koja se ne mijenja za sve vrijeme trajanja ugovora o mikrokreditu.

Uzimajući u obzir stranu plasmana i zaduživanja kretanje tržišnih kamatnih stopa nema uticaja na buduće kamatne prihode i kamatne rashode. Osim toga, kretanje kamatnih stopa nema uticaj na vrijednost finansijske aktive jer društvo nema ulaganja/plasmane u hartije od vrijednosti. Ročna struktura izvora sredstava i kreditnih plasmana nije u direktnoj ili indirektnoj povezanosti sa kretanjem kamatnih stopa na tržištu, te stoga promjene kamatnih stopa ne mogu imati uticaj na njih.

Tokom 2021. godine MKD „Pro Fin“ se zaduživao po prosječnoj kamatnoj stopi od 6%, dok prosječna godišnja efektivna kamatna stopa za kredite koje Emitent odobrava klijentima iznosi 35,69%. To znači da je razlika među kamatnim stopama iznosila, u prosjeku, 29,69%. Ovo je jasan pokazatelj mogućnosti ostvarenja visokog profita Emitenta.

7.4 Rizik koncentracije

Društvo kontrolu rizika koncentracije vrši uspostavljanjem odgovarajućih limita izloženosti koji omogućavaju diversifikaciju kreditnog portfolija. Ublažavanje rizika koncentracije Društvo sprovodi aktivnim upravljanjem kreditnim portfoliom, kao i prilagođavanjem uspostavljenih limita.

Trenutno je limit koncentracije regulisan zakonskim okvirima te Društvo maksimalno može da se izloži prema jednom licu do nivoa od 50.000 KM.

7.5 Rizik ulaganja

Društvo trenutno ne vrši ulaganja u druga pravna lica niti vrši investiranja u hartije od vrijednosti drugih emitenata.

Tokom 2021.godine vršena su značajnija ulaganja. Nešto značajnija investicija bila je nabavka vozila u vrijednosti 82.300 KM i računarsku opremu i kancelarijsku opremu-namještaj u iznosu od 17.353,00 KM

8 Prikaz poslovanja Društva

Finansijska analiza koja je data u nastavku prikazuje uspješnost poslovanja Društva u 2021. godini. Uprkos tome što nije moguće izvršiti komparaciju poslovanja u dužem vremenskom periodu, ovi podaci ukazuju na koji je način Društvo postavilo temeljne odrednice finansijskog poslovanja na kojima će nastaviti svoj razvoj u budućnosti.

8.1 Ekonomičnost, rentabilnost i solventnost poslovanja

U 2021. godini Društvo je poslovala ekonomično, rentabilno i solventno, što pokazuju indikatori koji mjere ove rezultate, a koji su prikazani tabelom broj 5.

Table 5: Pokrivenost troška kamata

Pozicija	31.12.2021.
EBIT	624,129.00
Trošak kamata	140,044.00
Pokivenost troška kamata	4,46

Finansijsku moć sagledavamo analizom pokrivenosti raznih fiksnih obaveza, a sa aspekta Društva, najvažnije je pokriće kamata. Što je veći dobijeni odnos, veća je finansijska moć, a uslov za postojanje finansijske moći jeste da je pokriće kamata iz operativnog poslovanja veće od 1. Društvo iz operativnog rezultata pokriva u cjelosti i više od datog limita troškove kamata.

Moć zarađivanja je najbolji indikator rentabilnosti, i to kako rentabilnost ukupnog kapitala i rentabilnost sopstvenog kapitala. Društvo je tokom analizirane poslovne godine ostvarilo sljedeće pokazatelje rentabilnosti, koje prikazuje tabela broj 6:

Table 6: Analiza rentabilnosti

	EBIT	2020.
Stopa bruto prinosa na ukupan kapital =	prosječna aktiva	11.82%
Stopa neto prinosa na ukupan kapital =	Neto dobit + troškovi kamata	8.63%
Stopa neto prinosa na ukupan sopstveni kapital =	Neto dobit	63,14%
	prosječni ukupan sopstveni kapital	

Rezultati pokazuju da je u 2021. godini stopa bruto prinosa na ukupan capital iznosila 11,82% dok je stopa neto prinosa na ukupan capital iznosila 8,63%. Veoma visoku stopu od 63,14% nosi povrat na ukupan sopstveni kapital. Zaključuje se da je poslovanje Društva u prvoj godini poslovanja bilo rentabilno.

Druga važna odrednica u ocjeni poslovanja jeste analiza zaduženosti. Rezultati analize zaduženosti Društva prezentovani su tabelom broj 7.

Table 7: Analiza zaduženosti

Analiza zaduženosti	31.12.2021.	
	Iznos	% učešća
Kapital (bez nerasp.dobitka tekuće god)	500,000.00	10,45%
Obaveze	4,530,487.00	94,73%
Pasiva bez dug.rez.,PVR i nerasp.dobitka tekuće godine	4,782,680.00	100%
Leveridž	9,06	

Analiza zaduženosti pokazuje da se društvo sa 10,45% finansira iz vlastitih izvora, dok 94,73% čine obaveze društva.

Pored analize zaduženosti, važno je analizirati solventnost društva, kako je prikazano tabelom broj 8.

Table 8: Analiza solventnosti

Pozicija	2021
Poslovna imovina	5,390,167.00
Ukupne obaveze (bez PVR)	4,282,680.00
odnos	1,26

Solventnost pokazuje da je društvo u mogućnosti iz poslovne imovine pokrije ukupne obaveze. Društvo "Pro Fin" u cjelosti pokriva ukupne obaveze poslovnim imovinom, se te zaključuje da posluje solventno.

8.2 Poslovanje Društva i finansijsko stanje

U 2021. godini Društvo je poslovalo u skladu sa postavljenim ciljevima i u skladu sa raspoloživim izvorima finansiranja plasmana mikrokredita.

Ukupno dati krediti su na kraju 2021. godine iznosili 7.510.290 KM, dok je portfolio Društva sa krajem godine iznosio 4,976,095.20 KM što je u skladu sa planovima poslovanja Društva.

8.3 Analiza ostvarenog finansijskog rezultata

Analiza ostvarenog finansijskog rezultata pokazuje ostavrene ukupne rashode i prihode u poslovanju, kao i njihovu strukturu tokom 2021. godine. Struktura rashoda prikazana je tabelom broj 9 a struktura prihoda prikazana je tabelom broj 10.

Table 9: Ostvareni rashodi i struktura

Konto	Naziv troška	2021	Struktura
600	Rashodi kamata po osnovu kredita	-	0,00%
602	Rashodi kamata po osnovu HoV	71.267	13,46%
603	Rashodi kamata po osnovu kredita sa ugovorenom zaštitom od rizika	68.777	12,99%
610, 611	Rashodi naknada i provizija	36.178	6,84%
617	Rashodi ostalih naknada i provizija	22.228	4,19%
640	Rashodi indirektnih otpisa plasmana	93.336	17,63%
650	Troškovi bruto zarada	123.783	23,38%
654	Troškovi naknada za povremene posl.	0	0,00%
655	Ostali lični rashodi	0	0,00%
660	Troškovi materijala	9.106	1,72%
661	Troškovi proizvodnih usluga	50.140	9,47%
662	Troškovi amortizacije	14.829	2,80%
663	Rashodi po osnovu lizinga	0	0,00%
664	Nematerijalni troškovi	28.964	5,47%
665	Troškovi po osnovu poreza i doprinosa	10.225	1,93%
666	Ostali troškovi poslovanja	624	0,12%
670	Rashodi po osnovu dir.otp.plasmana	0	0,00%
672	Gubici po osnovu otpisa os	0	0,00%
676	Manjkovi	0	0,00%
UKUPNO RASHODI		529.457	100,00%

Table 10: Ostvareni prihodi i struktura

Konto	Naziv	2021	Struktura
702	Prihodi po osnovu HoV	0	0,00%
703	Prihodi od kamata po osnovu kredita sa ugovorenom zaštitom od rizika	640.526	75,78%
712	Prihodi od provizija u domaćoj valuti	178.603	21,13%
718	Prihodi od ostalih naknada u domaćoj valuti	3.450	0,41%
740	Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana	18.901	2,24%
761	Ostali prihodi iz operativnog poslovanja	0	0,00%
770	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	0	0,00%
772	Prihodi od smanjenja obaveza	0	0,00%
777	Viškovi	0	0,00%
778	Ostali prihodi	3.695	0,44%
UKUPNO PRIHODI		845.175	100,00%

Naziv	2020
Bruto rezultat	315.718
Porez na dobit	32.476
Neto rezultat	283.242

8.4 Položaj na tržištu

Mikrokreditno Društvo Pro Fin posluje na tržištu Bosne i Hercegovine, ali je registrovano u Republici Srpskoj.

Prema posljednjim dostupnim podacima na dan 30.06.2021. godine ABRS i FBA u BiH posluje sa 26 MKO, 13 u FBiH, od čega 10 MKF i 3 MKD, dok je u RS 13 registrovanih MKO, 2 MKF i 11 MKD. MKO djelatnost obavljaju u oba entiteta i BD. Ukupan broj poslovnih jedinica u BiH je 480, u kojima je zaposleno 1.966 radnika.

MKO u BiH

	MKF	MKD
	Neprofitne	Profitne
Profitna orijentacija		
Minimalni kapitalni zahtjevi (BAM)	50,000	500,000
Maksimalni iznos kredita (BAM)	10,000	50,000
Broj (30.06.2021.)		
FBiH	10	3
RS	2	11

Izvor: ABRS, FBA

Ukupna aktiva MKO u BiH iznosi 1,099 milijardi KM od čega se 60,10% odnosi na FBiH a 39,90% na RS. Udio MKO u finansijskom sektoru (u odnosu na banke) iznosi 3,12%.

Procjenjuje se da je ovaj sektor od osnivanja 1996. godine pa do danas plasirao više od 9 milijardi KM sredstava, od čega 3 milijarde u poljoprivredu. Čak 70% se plasiralo u djelatnosti koje generiraju prihod subjektima koji inače nemaju pristup tradicionalnim načinima finansiranja, a od čega 42% ženama, mladim osobama, koji kreditna sredstva koriste za pokretanje ili unapređenje postojeće poslovne aktivnosti.

Prema posljednjim finansijskim izvještajima MKO u BiH, procjenjuje se da ima oko 255.000 korisnika usluga mikrofinancijskih usluga. Ukoliko uzmemo u obzir da u BiH, prema posljednjem popisu stanovništva iz 2013. godine, prosječno domaćinstvo u BiH ima tri člana, može se zaključiti da trenutno više od 720.000 osoba je direktni ili indirektni korisnik usluga koje pružaju MKO, što predstavlja više od 18% ukupnog stanovništva BiH.

Mikrokreditni sektor RS sa stanjem na dan 30.06.2021. godine čini **13 MKO**, od čega 11 MKD i 2 MKF. MKO RS su poslovale preko **151 organizacionog dijela**, te su zapošljavale ukupno **579 radnika**.

Ukupna aktiva MKO sa sjedištem u RS je iznosila **438,5 miliona KM** i veća je za 2% ili za 9,8 miliona KM u odnosu na stanje sa krajem 2020. godine. **Bruto krediti** su iznosili **371,4 miliona KM** ili 85% ukupne bruto aktive i rasli su po stopi od 6% ili u iznosu od 22,6 miliona KM.

Prema **sektorskoj strukturi**, krediti pravnih lica čine 2% ukupnih kredita sa rastom po stopi od 9% ili u iznosu od 0,6 miliona KM, dok su krediti plasirani fizičkim licima veći za 22 miliona KM sa rastom po stopi od 6% i sa učešćem u ukupnim kreditima od 98%, a sve u odnosu na stanje sa krajem 2020. godine.

Kreditni bez kašnjenja iznose **354,3 miliona KM ili 95,4% ukupnih kredita**, te su veći za 6,3% ili za 21 milion KM u odnosu na stanje sa 31.12.2020. godine. Značajniji iznos sa kašnjenjem u otplati kreditnih obaveza evidentan je kod kredita sa kašnjenjem u otplati od 1 do 60 dana u ukupnom iznosu od 12,1 milion KM, koji čine 3,2% ukupnih kredita i veći su za 8,8% ili za 1 milion KM u odnosu na stanje sa krajem prethodne godine. Takođe, i krediti sa kašnjenjem u otplati klasifikovani u grupu od 61 do 180 dana bilježe povećanje za 0,6 miliona KM ili za 14% u odnosu na stanje sa 31.12.2020. godine.

Istočno Sarajevo, Mart 2022. godine